

Aktuális megjegyzések, bevezető gyanánt

Rechnitzer János – Páthy Ádám

Mennyire időszerű Kelet- és Közép-Európa területi folyamatának, s azokon belül a nagyvárosok kutatása? Tudunk-e mást, újat mondani a 10 ország folyamatairól, különösen a városfejlődés trendjeiről, az állományok összetételéről, változásáról, az országok szerinti hálózatokról, illetve nagytérség egészét is meghatározó centrumainak valamilye kapcsolatairól, vagy éppen versenyéről. S végül, de nem utoljára mindazoknak az adatbázisoknak az összegyűjtéséről, amik alkalmazható a tér és városfolyamatok elemzésére.

A magyar regionális tudomány már a születésének pillanataitól kitekintett. Enyedi György kutatásaiban nagy figyelmet kapott Kelet- és Közép-Európa, annak elsődlegesen gazdaságföldrajzi leírása, majd a rendszerváltozás után az átalakulás sajátosságainak rendszerezése. Illés Iván munkásságában meghatározó az a monográfia, amit ennek a kiterjesztett nagytérség múltját és transzformációs folyamatait alaposan és szinte teljes összefüggéseiben mutatta be, egyben számos kutatási sejtést, vagy éppen ötletet adott az elemzésekhez. Horváth Gyula kutatásainak fókuszába állt a nagytérség, főleg az Európai Unió csatlakozások területi körülményeinek bemutatása, hangsúllyal a regionalizáció lehetőségeiről, de a városfejlődés sajátosságait, vagy éppen a regionális kutatások fórumainak felvázolásáról is izgalmas elemzéseket adott közre. Kiemelendő a „fókusz fókuszát” a Kárpát-medencét, amit az általa szervezett, szerkesztett 15 kötetből álló régiókat bemutató monográfia sorozatban dolgoztatott fel, s ezzel a hazai, de a magyar nyelvű regionális tudomány alakításához jelentősen hozzájárult.

Most nem mutatjuk be az újgeneráció izgalmas elemzéseit, amiben a széleskörű tekintésektől kezdve az új módszertanok briliáns alkalmazásán át egészen a gazdasági szerkezet alakulásának irányainak feldolgozásig, vagy éppen az egyes újjgazdasági szektorok nagyvárosi elterjedéséig terjedt.

Térjünk vissza a kérdéseinkre, hiszen ez a rövidke szakmatörténeti felvillantásával jeleni kívántuk azt kiemelni, hogy a hazai regionális tudományban folyamatosan jelen volt a kelet- és közép-európai térfolyamatok, s részben a településhálózat kutatása, kellő alapot kaphattunk számos, főleg a térszerkezeti összefüggések kutatásának megalapozásához. Így tehát lehet, sőt kell folytatni az elemzéseket, nagyobb hangsúlyt helyezve a városállományra, a centrumok fejlődésének hajtóerőinek rendszerezéshez, vagy éppen a hálózatosodás egyes elérhető, megismerhető formáinak bemutatásának.

A nagytérségben több évtizedig, persze különböző intenzitással az országok szoros és laza politikai szövetsége alakult ki, ami inspirálta a térfolyamatok áttekintését, esetlegesen valamiféle összevetések felvázolása. Ennek a laza szövetségnek – talán időszakos – meggyengülése nem ösztönzi a kitekintéseket, az összevetéseket, ám a regionális tudomány ugyan a mában él, de jövőt alakító folyamatokhoz kíván információkat nyújtani. Így aztán a kutatások folynak, a kutatók dolgoznak, a műhelyek még működhetnek, a publikációs fórumok adóttak.

Jelen szám csak bepillantást enged a hazai kutatásokba, amit segített egy OTKA kutatás.

Rechnitzer János – Páthy Ádám
A szerkesztők

